Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

tyV@eduskunta.fi

Asiantuntijapyyntönne 5.2.2016 valiokunnan kokoukseen 11.2.2016 klo 12.15

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuosilomalain, merimiesten vuosilomalain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta (HE 145/2015 vp)

Pyydettynä lausuntona Tehy ry toteaa otsikkoasiassa kohteliaimmin seuraavaa.

Tehy ry ei kannata hallituksen esitystä. Tehy ry yhtyy täysin SAK:n, AKAVA:n ja STTK:n lausunnossa 3.2.2016 esitettyihin näkemyksiin.

Tehy ry epäilee, että hallituksen esityksen vuosilomien karttumien rajoituksilla saavutetaan julkisen talouden säästöjä. Pääasiallinen tavoite on säästöjen aikaansaaminen, mutta asianmukaisia vaikutusarviointeja ei ole tehty.

Hallituksen esityksen juridiset perustelut ovat arveluttavia, sillä selvittämättä on jäänyt, onko hallituksen esitys ristiriitainen EU-sääntelyn kanssa ja vastaako esitys perustuslaillisia vaatimuksia. Mahdollisten pienten saavutettavien säästöjen hintana on erityisesti naisvaltaisiin aloihin kohdistuvat vuosiloman kertymisen heikennykset. Esitys onkin erityisen ongelmallinen tasa-arvon näkökulmasta – etenkin kun sitä arvioidaan osana hallituksen työlainsäädäntöön kohdistuvaa muutospakettia. Muutosesitys on välillisesti syrjivä, koska käytännössä suomalaisissa perheissä äidit käyttävät vanhempainvapaata enemmät kuin isät. Säästöt kohdistuvat naisiin ja lisäävät palkkaeriarvoisuutta. On pelättävissä, että esitetty muutos vähentää entisestään isien halukkuutta käyttää nykyistä suurempaa osuutta perhevapaista.

Jos vanhempainvapaalta kertyvää lomaa rajoitetaan esitetysti, naiset saattavat palata noin kaksi viikkoa aiemmin työelämään, jolloin lapselle pitää järjestää hoitopaikka nykyistä varhemmin; tämä kuormittaa päivähoitojärjestelmää eikä mittavaa säästöä tältä osin synny. Toisaalta perheessä voidaan päätyä käyttämään hoitovapaamahdollisuutta, jolloin hoitovapaakausi varhentuu ja perheelle maksetaan kotihoidon tukea ja esityksen säästötavoite jää saavuttamatta.

Hallituksen esityksessä esitetään myös heikennystä vuosilomalla sairastumiseen ja kuuden omavastuupäivän käyttöönottoa lakisääteisen vuosiloman määrän ylittäviltä vuosilomapäiviltä. Tehyllä ei ole tietoa siitä, kuinka suuri osa sen jäsenistä on käyttänyt vuosilomalla sairastuessaan siirto-oikeutta ja tältä osin taloudellisten vaikutusten arviota ei voida esittää. Myöskään hallituksen esityksessä ei ole arvioitu sitä, minkä tasoisia säästöjä omavastuupäivien käyttöönotolla saavutettaisiin. Kustannuksia omavastuupäivien kirjanpidosta tulee varmasti, kun työnantajat tarvitsevat tarkkaa kirjanpitoa vuosilomien karttumavuosien ja sairauspäivien kohdistamisen

osalta. On huomioitava, että esimerkiksi kuntasektorilla säästöjä ei tule Kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa olevan sopimusmääräyksen (KVTES IV luku 11 §) johdosta. Sopimusmääräykseen päädyttiin osaltaan juuri siksi, että sairauspäivien erittely kirjanpidossa olisi ollut työnantajien kannalta hallinnollisesti kohtuutonta. Myös palkansaajan voi olla hankala selvittää, millä lomanosalla (alle vai yli neljä viikkoa, siirretty lomanosa tai säästövapaa) sairastuminen tapahtuu.

Suunniteltu muutos asettaa palkansaajat eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, noudatetaanko työpaikalla lakitasoista sääntelyä tai mahdollisesti työ- tai virkaehtopimusta, joissa omavastuupäiviä ei ole.